

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 221/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen uuden siirtolaiskriisin torjumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ville Tavion /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 221//2019 vp:

Kumman linjan hallitus valitsee mahdollisessa uudessa siirtolaiskriisissä: aiotaanko vastaanottaa ja majoittaa kaikki rajalle saapuvat siirtolaiset ja sallia maahan jääminen vai aiotaanko perustaa käsittelykeskuksia rajalle ja käännyttää tulijat takaisin Ruotsiin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kirjallisen kysymyksen johdanto-osassa todetaan muun muassa, että Suomen kantokyky on koetuksella ja että vastaanottokeskuksia on Suomessa kymmeniä. Tämän perusteella on syytä olettaa, että tämä muuttoliikettä koskeva kirjallinen kysymys koskee ensisijaisesti suhtautumista ulkomaalaisiin, jotka saapuvat Suomen rajalle hakemaan kansainvälistä suojelua.

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 14 artiklan mukaan jokaisella vainon kohteeksi joutuneella on oikeus hakea ja nauttia turvapaikkaa muissa maissa. EU:n perusoikeuskirjan 18 artiklan mukaan oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Jos rajalle saapuu ulkomaalaisia, jotka ilmoittavat hakevansa turvapaikkaa, Suomi ei lähtökohtaisesti voi kieltäytyä vastaanottamasta ja käsittelemästä turvapaikkahakemuksia. Ulkomaalaislain (301/2004) 94 § mukaan ihmisoikeuksiensa vaarantumiseen vetoavan ulkomaalaisen katsotaan hakevan turvapaikkaa, jollei hän nimenomaan muuta ilmoita. Viranomaisen, jonka puoleen turvapaikanhakija kääntyy, on toimittava palauttamiskiellon periaatteen mukaisesti.

Turvapaikkahakemusten vastaanottamatta jättäminen ja käsittelemästä kieltäytyminen olisi pakolaissopimuksen, EU:n määritelmä-, menettely- ja vastaanottodirektiivien, EU:n vastuunmäärittämisasetuksen, Suomen perustuslain ja ulkomaalaislain vastaista.

Turvapaikanhakijoilla on oikeus oleskella Suomessa odottamassa päätöstä kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseensa. Suomella on velvollisuus taata hakijoille ihmisarvoinen kohtelu odotusaikana. Suomen olosuhteissa ihmisarvoinen kohtelu edellyttää muun muassa tarpeellisen majoituksen järjestämistä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 221/2019 vp

Valmiutemme varautua muuttoliikkeisiin on parantunut. Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikössä toimii tilannekeskus, joka tuottaa viranomaisille ja poliittisille päättäjille ajankohtaista tilannekuvaa maahanmuutosta. Valtakunnallista ja alueellista valmiussuunnittelua on päivitetty ja viranomaisten osaamista ja riskien arviointia kehitetty. Viranomaiset tekevät jatkuvasti varautumissuunnittelua myös laajamittaisen maahantulon varalle.

Euroopan unionissa turvapaikka-asioita koskee yhteinen politiikka ja käytössä on yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä. EU:n jäsenvaltioiden kesken on sovittu, että kun kolmannen maan kansalainen jättää jossakin jäsenvaltiossa turvapaikkahakemuksen, hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio määrittää ns. vastuunmäärittämisasetuksen perusteella (Kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013).

Vastuunmäärittämisasetuksen mukaan vastuu turvapaikkahakemuksen käsittelystä kuuluu pääsääntöisesti sille jäsenvaltiolle, jossa hakijalla on perheenjäseniä, joka on myöntänyt hakijalle oleskeluluvan tai viisumin, jonka ulkorajan hakija on luvattomasti ylittänyt kolmannelle maasta käsin tai jossa hakija on aikaisemmin hakenut turvapaikkaa. Pelkkä kauttakulku jäsenvaltion läpi ei asetuksen mukaan muodosta vastuuta hakemuksen käsittelemiseksi.

Vastuunmäärittämisasetus velvoittaa sekä Suomea että Ruotsia. Jos länsirajan kautta Suomeen mahdollisesti tulevat turvapaikanhakijat saapuisivat Ruotsiin sisärajan yli eivätkä hakisi turvapaikkaa Ruotsista, vaan käyttäisivät Ruotsia vain kauttakulkumaana, ei Ruotsiin käännähtäminen olisi yleensä mahdollista. Jos Ruotsin kautta mahdollisesti tulevat hakijat olisi rekisteröity EU:n jäsenvaltioiden yhteiseen Eurodac-järjestelmään ylitettyään EU:n ulkorajan esimerkiksi Kreikassa tai Unkarissa tai jos heitä ei olisi rekisteröity missään, tilanne olisi sama. Turvapaikanhakijoita ei siis voitaisi vastuunmäärittämisasetuksen perusteella käännähtää Ruotsiin vain sillä perusteella, että he saapuvat Suomeen Ruotsista. Jokainen esitetty hakemus käsiteltäisiin kuitenkin yksilöllisesti ja selvitetäisiin, onko vastuu hakemuksen käsittelystä Ruotsilla tai jollain muulla jäsenvaltiolla.

Helsingissä 6.11.2019

Sisäministeri Maria Ohisalo